

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 5.

A szerkesztőség kéziratok visszaadása
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A fal, amelyet meg is lehet kerülni.
 Egyszer volt, hol nem volt, volt Magyarországon egy koalíció. Mámoros lelkesedéssel született — s közrésztvéltenségben halt meg négy éves korában. Abban a korban, amikor a négy éves gyermek halottokról a statisztika a »gyermekaszály« halálozási ok rovatában emlékezik meg. Meghalt, mert egy neki szilajodott ember minden áron ki akarta próbálni a koponyáját — a koalíció koponyáját t. i. — a falon. Nos hát a próba nagyszerűen sikerült: csakugyan nem a fal repedt meg. S a koalícióval együtt odaveszett egy sereg idealizmus, egy csomó lelkesedés, céltalannak bizonyult pár évi elke- seredett küzdelem.

Pedig volt nekünk nekünk nem egy bölcs, előrelátó emberünk, aki óva intett a veszedelemtől s ki, mikor már az a szerencsétlen parlagi magyar tüzes paripákkal hajszolta a koalíciót ama bizonyos fal felé, a biztos fejbe- töréshez — ismételten felemelte esdő szavát: Nem kell betörni a fejünket! Az akadályokat meg lehet kerülni.

Okosan beszélt, tehát nem hallgattak rá. S bekövetkezett ami előrelátható volt.

Volt lent Horvátországban is egy koalíció. Fattyu hajtása, gonosz kelevénye a magyar koalíciónak. A magyar koalíció nemes idealizmusának csúf becsapásából született s egy a tanyája határán túl nem látó elnök gyöngeségén hizott nagyra. Ez elé a koalíció elé is falat állították s minden jó magyar remélte, hogy balkáni ésszel neki fog menni s betörni a fejét. Ki hitte volna, hogy a Karszt kecske legelőin több ész terem, mint például — Makón?

Pedig úgy történt. Kossuth és Appony figyelemztetéseit nem Justh szivelte meg, hanem Supilo. A horvát koalíció megkerülte a falat, kiegyezett a bálna, csinál új pártot, új névvel, új hivatalos lappal — de a régi emberekkel, régi tükcs elvekkel, nagyhorvát álmokkal. És a régi magyar naivsággal.

A magyar koalíciót alaposan legázolta Justh; de ha már ezt a munkát ilyen jól elvégezte, kár volt becses figyelmét nem inkább a horvátokra fordítani. Ott nagyobb szükségünk lett volna rá.

A hírhedt horvát obstrukció idején elkövetett a magyar koalíció egy mulasztást. Át kellett volna eresztetni Justh Gyulát a horvátoknak, de egészen. Micsoda szerencsés lett volna ez a vezetőség nekünk!

Papirosbuza — papirosliszt.

Még nagyon élénk emlékezetünkben él az az idő, amikor lábán vette meg a kereskedő a fél ország gabnatermését, kiszurván a rászorult gazda szemét néhány száz koronányi előleggel, úgy hogy az igazán nem látott tovább az orránál, elvesztegette a drága termést, a kereskedő pedig, akinek ez által módjában állott a legkiterjedtebb arbitrálas, kétszeres-háromszoros nyereséget söpört be.

Ausztria és néhány más állam már előbb okult mint mi és kizárta tűzsdéről a határidős üzletet. A mi sorsunk azonban annál szomorubb lett, mert azok, akik Ausztriában és a külföldön elvesztették maguk alatt a talajt, ügynö-

köstül, cenzalostól együtt nálunk telepedtek meg, ahol még szabad volt és ma is szabad a vásár. Eppen az a körülmény az, melyet a határidősüzlet lovagjai a leghatározottabb fegyverül használnak fel intező köreinkkel, kormányainkkal szemben, port hintvén szemükbe azért, hogy plausibilissé teszik, miszerint óriási finánciális megizmosodás rejlik abban, hogy ezek a nagy tőkepénzesek nálunk telepedtek meg. Mi azonban őszintén megvalljuk, hogy sokkal jobban szeretjük a Vanderbilt—Gladis-féle betelepítőket, mint ezeket a pénzeszsákokat, akik igaz, hogy tekintélyes tőkét hoztak magukkal, de a csak arra szolgál, hogy a földművelő Magyarországot veritékén szaporodjék s ha elkövetkezik maholnap a várva-várt idő, a határidősüzlet eltörlése: meggyarapodva vándoroljon ismét más országba, más vidékre, ahol még a papirosbuza termelésére is akad talaj.

Igaz, hogy a szövetkezeti raktárak és egyéb nem várt nehéz fordulat az utóbbi években némileg határt szabott a papirosbuzaszédelgésnek és ma már a buza-kereskedők legnagyobb része két kézre fogja a panaszt és azt mondja, hogy megélni nem lehet, mert a gazdák minden vidéken (a kereskedők szerint indokolatlanul) visszatartják a búzát és egy-egy uszály rakomány búzát három-négy állomáson kell összeházalni, minden métermázsáért (a kereskedő szerint inkokolatlanul) magas vidéki napiárakat fizetni,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Fordított világ.

— Rernánd E. Bittling. —

— Nem, Paméla, — szóltam, elgondolkozva nézve a tűzbe — mindez hiábavaló. Hiszen igaz, hogy mi mindig igen jó barátok, sőt jó cimborák is voltunk, s azok is maradhatalunk a jövőben is, de... de... én nem vehetem feleségül magát. Az a szeretet, a mit maga iránt érzek, nem elég s én nem tudnék olyan asszonyt venni nőül, a kibe nem vagyok szerelmes.

Paméla egy hét alatt éppen nyolcadikszor vallott nekem szerelmet ma, s válaszat hallva, mélyen felsőhajtott:

— Drágám, ne határozzon ilyen elhamarkodva, — mondta gyengéden — én adok időt magának a megfontolásra. Ugyebár Bill, hogy nem gyűlöli engemet? Az idő majd megtanítja arra is, hogy szeressen.

Arccéletem fordítottam Paméla felé, melyről azt mondták, hogy egészen olyan, mint a Stuart Károlyé volt, s a kandalio tüze meleg fényt vetett a színteresszín hajamra. Sötétkék, jó szabású öltözetem csak emelte arcomnak férfias bronzát.

— Edes Pamélám, hiszen ugyis hiábavalóság az egész — mormogtam ismét szomorúan.

— Próbáljon meg elfelejteni. Lesz idő, mikor egy jobb, egy csinosabb ember lesz érdemes szerelmére, s akkor nevetve fog visszagondolni azokra a hóbortos, szerelmi szavakra, a melyeket kis Billjéhez intézett valamikor.

— Kegyetlen! — kiáltott ő sirva. — De hát mit bánja azt maga, ha a szegény kis molylepkéket magához vonzza meleg mosolya? Oh, minek is bátorított, ha nem szeretett komolyan?

— Hopkinson kisasszony, kegyed elfelejtek magáról!

— Oh, legalább mondja meg azt, más sem szeret-e rajtam kívül?

Egyik lábamat a kandalló párkányára tettem: bokáim meglehetősen szépek.

— Mi jögon kérde ezt tőlem, Hopkinson kisasszony? — kérdeztem hidegen.

— Oh, bizonyosan a Wentworth-leányt szeretil — szölt ő felelet helyett. — Persze, nagy liba a szegény, de huszezer forint évenként és egy 90 lóerejű aeroplán, nem megvetendő dolog! Bloomsburyben én is bejövök a következő választáson képviselőnek, s azonkívül több bankban is elnöki állást vállaltam, de mi ez az ő vagyonához képest?

Felállott helyéről s megcsodáltam természet. Eszembe jutott az a jelenet, mikor háromszáz részeg munkás ellenében a szónoklatával és magatartásával győzött. De azért így szóltam hozzá:

— Azért beszél Wentworth kisasszonyról így, mert irigykedik rá. Maga igazán nem szé-

pen bánik velem — zsebkendőmet kivettem kabátom zsebéből s megtöröltem vele homlokomat. — Igazán jól tettem, hogy visszautasítottam házassági ajánlatát. Kegyed oly heves! És mi lenne, ha egyszer igazán hatalmába kerülnék, mint férje?

— Parker ur — mondta Paméla ünnepélyesen — bocsánatot kell kérnem megjegyzéseimért. De mikor egy asszony egész jövője van kockán, s az áll előtte, hogy sivár pusztasággá váljék az élet reá nézve, akkor könnyen megelégedik magáról. Bocsásson meg! Holnap elutazom, elmegyek Szomáliba, vadászni. Talán sohasem fog látni többet. Adieu. Maga volt az egyetlen ember, a kit szerettem! Megenged-e, hogy egyszer... csak egyetlen egyszer megcsókoljam, bucsuzóra?

Sértődötten huzódtam el:

— Persze, ha a tigriseket többre becsüli az én társaságomnál, Hopkinson kisasszony, akkor természetesen, hogy szíve szavára hallgat s elutazik.

— Bill, — felelte ő halkán — ne játszék velem! Bill, mondja meg, elmenjek e hát?

— Persze, hogy menjen, ha... muszáj — válaszatoltam csaknem sugva.

Ő átölelt.

— Drágám! Hogyan kinezhat ennyire?

— Paméla, — turbékoltam én, az ő vállán — hát nem tudod, hogy egy férfi »nem« je mindenkor »igent« jelent?

ugy, hogy alig marad mellette nyereség, az arbitrázsról pedig szó sem lehet! Persze, akik hozzá voltak szokva a száz százalékos nyereségekhez, azoknak részére a rendes polgári haszonnak megfelelő százalék kevés.

Hogy mekkora pusztítást okozott a papirosbuza még a közelmúltban, arról egyedül számottevő iparunk, a malomipar is tanuskodhatik, amelyre csak pár év előtt, igen nehéz idők jártak és néhány a szerencsétlen papirosspekuláció révén a tönk szélére jutott. A malomiparnál is fordult azonban a kocka és kapzsi osztrák, cseh és stájer pékek és lisztkereskedők annyi drága lisztre csináltak kötést a tavaszon a magyar malmokkal, hogy az üzletkörüket messze meghaladta és mostanában, mikor a jó termés kilátások következtében a buza és a liszt ára leszállott, annyi és oly magas különbözetet kell fizetniük, hogy az ebből eredő veszteség már most meghaladja az ötven millió koronát, de mire ezeknek a kötéseknek sorozata lejár, még jóval többre fog rugni és nem egy szomszéd pék és lisztkereskedő jut kolodusbotra. A magyar pékek és lisztkereskedők nem ugrottak be, ők csak annyit vásároltak, amennyire szükségük volt, mert őket már éppen úgy, mint a magyar gazdákat óvatosságra tanította a papirosbuza- és papiroslisztláz.

Igaz, hogy a malmoknak ez csak rekompensáció azokért a veszteségekért, amely őket érte pár év előtt hasonló, de ő rájuk balul kiütött körülmények között. Azonban ennek korántsem örülhetünk, ujjonghatunk és azt hiszem, hogy a malmok vezetősége és részvényesei is sokkal nyugodtabban aludnának, ha nem kellene nekik is, a börze papirosbuza szédelgése következtében hasonló papirosliszt-vabankot játszaniok, hanem nyugodtan, megfelelő polgári haszon mellett bonyolítanák le üzleteiket.

A miskolci képviselőválasztás. Miskolcra jelentik: A gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter lemondásával megüresedett miskolci déli választókerületben vasárnap folyt le a képviselőválasztás. Délután 6 órakor hirdették ki az eredményt, mely szerint Görgey László vasuti üzletvezető munkapárti jelölt 1083, Kubik Béla, a Justh-párt jelöltje pedig 540 szavazatot kapott. A kerület képviselőjévé tehát Görgeyt választották meg 543 szótöbbséggel.

A horvát tartománygyűlés feloszlása. Ma írja alá a király a horvát tartomány országgyűlés feloszlását elrendelő kéziratot. Bécsből megérkezett Ankelhaeuser miniszteri tanácsos, aki a horvát miniszterium ügyeit intézi s magával hozta gróf Khuen Héderváry miniszterelnök és Tomasich bán előterjesztését a kabinetiroda számára. A Neue Freye Presse tudósítója illetékes helyen arról értesül, hogy úgy a magyar miniszterelnök, mint a horvát bán is elakarta kerülni a feloszlást, de az mulhatatlanul szükségessé vált s így a király ma elrendeli a feloszlást. Nincs szükség rá, hogy a miniszterelnök újabb jelentéstételre jöjjön, mert legutolsó ischli kihallgatása alkalmával a feloszlátás eshetőségéről is szó volt.

A megye költségvetése.

A miniszter redukálása.

Biharvármegye költségvetése tegnap leírta a belügyminisztertől. A miniszter intézkedése nagy meglepetést keltett az egész vármegyén, mert a jelenlegi belügyminiszter ép oly töltséket csinált a költségvetésben, mint az elődje. A 910 évi költségvetéshez pedig igen nagy reményeket fűzött a vármegye, mert azt hitte, hogy eddigi gazdálkodása némileg fog könnyíteni a miniszter. Alaposan csalódott, mert még a föltétlen bizonyosra vett 4 fogalmazói és 4 irnoki állás szervezését sem hagyta jóvá a miniszter. A közszükségleti alap az, amelyből a vármegye több és jelesebb kiadásait teljesíti, nem csoda, ha ez az alap túlságosan igénybe van véve. Hogy szabadabban gazdálkodhassék a vármegye ebből az alapból, a kiadások jelentékeny részét, az építkezési költségeket kipacsolta s annak egy új alapot létesített, az építkezési alapot. A miniszter 1910 évre ezt sem hagyta jóvá ezideig, hanem úgy módosította a költségvetést, hogy az új alap tételeit is ennek az alapnak a terhére írta át.

E szerint a vármegye által épületek javítására előírt 19270 koronát 37000 koronára emelte fel. A szalárdi főszolgabírói lak építésére felvett összeget, 1870 koronát szintén a közszükségleti alapra vette át a miniszter. Általában az építkezési költségeket, tekintettel arra, hogy a megye által létesíteni szándékolt új alap még tárgyalás alatt áll, a közszükségleti alap terhére írta a miniszter.

A megye által e szerint 245058 korona volt előirányozva a hozzávett új kiadási tételekkel 342642 korona az alap kiadási tétele.

A miniszter eljárását azzal indokolja, hogy törvényen kívüli állapotban lévén, a kiadások tételeit nem emelheti fel. A költségvetés e szerint minden tekintetben a 909 évi költségvetés keretei szerint készült el és a vármegye gazdálkodása ép oly lehetetlen korlátok közé van szorítva, mint eddig volt.

A költségvetés minden tekintetben lehagoltságot keltett, mert a miniszter a pótdókra vonatkozólag nem intézkedett s így a behajtásokat nem lehet megkezdeni, pedig a pénzre nagy szükség volna, mert a megye kasszái üresek.

A pápa levele Alfonz királyhoz.

A spanyol válság.

A pápa sajátkezű levelet írt Alfonz spanyol királynak, akihez azt a sürgős kérelmet intézi, hogy lojális és igazságos eljárással hasson közre a konfliktus megoldására.

San-Sebastian, aug. 8. A legtöbb törvénytörés ügyésze ideérkezett, hogy a tegnapi tüntetők ellen megindítsa az eljárást.

Róma, aug. 8. A rendkívüli vallási ügyek megvitatására alakított kongregáció ma délelőtt tanácskozássra gyűlt össze, hogy a Merry del Val bíboros államtitkárnak a spanyol kormány jegyzékére készített választát megvizsgálja. A »Giornale d'Italia« jelelti, hogy a pápa a tanácskozás előtt és után hosszabb beszélgetést folytatott Vive y Tuto bíborossal. Amint a nevezett lap jó forrásból állítólag értesül, a szent-

szék és Spanyolország közti konfliktus ügyében javulás állott be. Mindazonáltal nem tudja megmondani, hogy ez a javulás miben áll.

Madrid, aug. 8. A Fabra-ügyvétség jelelti San Sebastianból: Tegnap este 10 órakor tüntetők a Centro Vasca erkélyéről következőket kiabáltak le: Le Spanyolországgal! Éljen a pápa! Több ezernyi embert meg, amely e kiáltások miatt megbotránkozott, a házat ostromolni kezdtek. A kormányzó nagyszámu rendőrséggel és csendőrséggel odasietett és sikerült neki a tömeget lecsillapítani. Több verekedés is történt, mely alkalommal néhány embert megsebesítettek, 44 embert elfogtak. A város centrumában nyugalom van.

A Centro Vascaiban házkutatás volt, mely alkalommal három fegyvert, több töltenyt Browning pisztolyokba találtak. 132 embert elfogtak 3 órakor reggel a csendőrség ismét a kaszárnyába visszavonult.

Barcelona, aug. 7. Sabadellben a gyűlés befejezésekor radikálisok és katolikusok között összetűzés történt. Csendőrségnek kellett közbelépnie: egy embert megsebesítettek.

Barcelona, aug. 8. A gylalartai kertületben sztrájkoló bányamunkások elhatározták, hogy abban az esetben, hogy ha a vállalkozókkal való konfliktusuk vagy három nap alatt nem lesz elintézve, a sztrájkot a többi üzemekre is kiterjesztik.

Az őszi harcok kilátásai. Megtartották már a szezonáró minisztertanácsot is. A miniszterek fele már ezt sem várta meg, hanem államtitkárokkal helyettesítették magukat, a másik fele pedig közvetlenül a minisztertanács után ment nyári pihenőre. Sietészedtek a képviselők is, hogy csak szeptember végén térjenek ismét vissza. Szóval beköszöntött a nyári szünet teljes szélcsöndje. Csak augusztus 18 án lesz egy kis élénkség, amikor gróf Khuen Héderváry miniszterelnök Budapestre érkezik, hogy a király nyolcvanadik születése napja alkalmából disztrakomát adjon. Ez s teljes nyugalom azonban csak nagyon látszólagos. Az őszi események már nagyon előre vetik az árnyékukat és előrelátható, hogy Khuenék tervei miatt az őszi ülészak nagyon viharos lesz. Az első ütköző pont a jövő évi közös költségvetés lesz. Sok száz millióról van szó, amelyeket a hadsereg fölszélésére és különösen a Dreadnoughtok építésére kér a bécsi hadvezetőség.

Ezzel az akcióval ugyyszólván párhuzamosan, sőt ezt megerősítve fog megindulni a harc s közösbank szabad meghosszabbítása ügyébe. Szept. második felében kezdi meg ismét a pénzügyi kormány az osztrákokkal és a közös bank vezetőségével a tárgyalásokat az új szerződés dolgában, amelyet szintén ebben az esztendőben kell még tető alá hozni.

Ősszel tehát igen erős parlamenti kampágra van kilátás.

Vilma az osztrák liga neveltje.

A rendőrség 15 éves tolonca.

Willhelm Vilma hét éves korában teljesen árván maradt vissza egy nagy osztrák városban, amelyben nagyon sok a jöttevő és a humanus intézet. Az apátlan, anyátlan gyermeknek nem csoda ha rövidesen akadt valakije, aki védő szárnya alá vette. Ez a valaki az osztrák gyer-

mekvéddő ligának a gondjaira bizta a gyermeket és Vilma, aki ma már a 15-ik évét is betöltötte, most tolonc uton, rendőri fedezet mellett utban van haza felé a nagy osztrák városba, ahol oly sok a jóttevő, ahol a gyermekvéddő liga szárnyait a leány már túl nőtte, mert betöltötte azt a bizonyos kort.

A ligának az eljárása a törvények által fedve van. A liga nem járt el törvényellenesen. Ő nem hagyta addig éhen halni a teljesen árva gyermeket, gondoskodott róla, hogy épen, egészségesen betöltve azt az évet, amelyen túl már semmi köze a ligának hozzá.

És a leány kikerült a szárnyak alól 15 éves korában. Egy leány, aki 15 éves, aki nem tanult semmit, aki minden támasz nélkül van ugyan mit tehet az életben? A liga azonban többet tett, elküldte a leányt Magyarországra Nagyváradra pesztonkának, szóval cselédnek. Hogy egy leány nem lehet mindég pesztonka és hogy ez nem megélhetési kenyér, az nem tartozik a ligához. A liga felnevelte 15-ik évig a leányt adott neki enni, inni, ruhát is szerzett neki, aztán rábizta az élet szeszélyére. Pont.

Nem érdektelen a leány további élete. A 15 éves leány Nagyváradon pesztonka lett egy 9 éves fiucska mellett. A gyermek lelke, még ha liga neveltje is, ilyenkor nagyon fogékony és ha nem vigyáznak rá, beleesik abba az örvénybe, amely legnagyobb arányban az ilyen gyermekeket nyeli el. A 15 éves gyermek pesztonkának nem vált be. A gyermeket nem szerette. Új foglalkozás után kellett volna nézni, de ugyan ki veszi gondjaiba Nagyváradon a 15 éves osztrák leányt, aki még csak nem is tudja magyarul elpanaszolni a baját? Senki! Es nem is vette. A leány mint a kivert kutya bolyongott a házak között, míg kiért a pályaudvarra s ott a repülőhidra ült pihenni s nézni a sok prűszkölő gépkocsit, amely talán az ő hazájába is eljut. Jött az este. Az egyedül lévő leánykára egy sereg részeg fiatal ember talált. Neveletlen, durvalelkű betyárok. Megtámadták a leányt. Vesztekedtek, a leány védekezett, míg rendőr is került elő s bevitte a rendőrségre.

És most utban van rendőri fedezet mellett haza, a nagy osztrák városba, ahol a liga valószínűleg nem fogja pártfogásába venni, hiszen mit csinálna vele? Nem tartozik hozzá csak a 15-ik évig. Ilyen az osztrák gyermekvédelem.

Wilhelm Vilma pedig valószínűleg nem az első ideliferált leány.

A kivándorlókat tömegesen küldik vissza.

A newyorki kikötő kis szigetére, a kivándorlási főfelügyelőség birodalmába, apró kormányzati gőzhajók: »Department of commerce and labor; N. S. Immigration service« felirással vizik a kivándorlókat ezreit, akik a várt és a boldog partokat addig nem érhetik el, míg az orvosok meg nem vizsgálják őket és a kivándorlási felügyelőség át nem nézi irataikat.

A kik rendben vannak azok mehetnek.

A betegek, a gyanusak és azok, akiknek nincs elég pénzük ott maradnak Ellis Islandon, mely messziről kedves, virágos barátságos telep, közelről cuppa szomorú ellenőrzőpület és kórház.

Itt várnak a szerencsétlenek, akiknek nem

adatott meg a boldogság, hogy kínos, állati munkával keressék meg a dollárokat, melyeket majdan hazaküldhessenek az ő-kontriba, az ő hazába, a hogy a kivándorlók Magyarországot hívják.

Őva figyelmeztetünk mindenkit, hogy a kivándorlás rendkívül megnehezedett, úgy látszik Amerikának nem kell már több koldus és szegény; tömegesen küldi vissza Ellis Islandról ugyanavval a hajóval, amellyel jöttek, az európai kivándorlókat.

Ellis Islandon vészbiróság ül széket s Mr. Williams vezetésével példátlan szigorúsággal bányik el a kivándorlókkal.

Most jelent meg a kivándorlás évkönyve. Ebben az évben 1,041,570 ember vándorolt ki Amerikába. Közöttük magyarországi 85,000, ezek közül

fajmagyar 30.000

223,453 orosz, 128,348 lengyel, 84,260 zsidó 71,380 német.

Ma érkezett meg a Kaiser Wilhelm II. fedélzetén a többi között 185 magyarral, akik rögtön tovább utaztak az ország belsejébe. A Red Star Line és a holland hajók fedélközi utasainak harmaadrészt tartották vissza.

Az amerikai naturalizált polgárok között rendkívül az elkeseredés, mert úgy lehet gyermekeiket, fiújukat, szülőiket nem engedi partra Mr. Villiam. Elhatározták, hogy felszólalnak és óvást emelnek a természetellenes deportálás ellen és ha ez nem vezet eredményre, a legközelebbi elnökválasztáson a republikánus párt ellen szavaznak.

Az ellis islandi rettenetes állapotoknak egyik legnevezetesebb következménye az, hogy Sémsey Károly kivándorlási felügyelő lemondott tisztségéről, mert nem nézheti tovább a kegyetlen fogadtatást, mellyel Amerika a kivándorlókat köszönti.

Biharmegye háziipara.

A B. M. K. E. kiállítása.

A Biharvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület a januárban rendezendő háziipar kiállításának előkészítését már megkezdte. A kiállítás igen érdekes képét fogja mutatni a megyei háziiparnak. Itt Nagyváradon talán senki sem tudja, hogy a megyében eldugva, milyen ezerféle háziipart üznek az emberek. És mégis bátran mondhatjuk, hogy a megyében nincs háziipar. Egyedül a kosárfonás az, melyet a gazdasági egyesület vezetése mellett üznek, ami említésre érdemes és amely helyes kereteiben igen szép jövőnek nézhet elébe.

A Bmke ipari osztálya az alispán utján összeíratta, hogy a megyében hol, kik és milyen háziipart üznek. A jelentések valóban szépek, hogy ennek dacára is holt iparág jelenleg a háziipar, annak kizárólag az az oka, hogy nincs megfelelő vezetés alatt.

A termelt cikkek felhalmazva a termelőknél vannak, akiknek nem csoda ha semmi kedvük sincs az előállításához, ha csak a pénzét a fáradságát fekteti bele az iparágba, de annak gyümölcseit nem láthatja.

A Bmke szép célt tűzött maga elé mikor a háziipar felkarolását is felvette programjába. A Bmke munkája, amellyel azt a célt akarja élni egészen új és ha a terv szerint fognak

haladni úgy kétségtelenül eredmény fogja honorálni fáradozásukat. Tere van és anyag is van amit feldolgozhat a Bmke. Az iparágakban is válogathat, mert a beér ezett jelentések 17 féle iparágról számolnak be.

A jelentések szerint a megyében összesen 186 községben gyakorolnak különböző háziiparágakat. Es pedig: harisnya készitést 1, hálószővést 2, csipkét 3, ablakredőnyt 1, fonást 5, szalmakalapot 3, varottast himzést azsurozást 5, cirokseprűt 17, szőrkefét 1, kőfaragást 2, szövészetet 53, kosárfonást 41, daróc 25, szürkészitést 2, fazekas 7, tafaragást 18 községben üzik.

A legelterjedtebb ipar a szövés. Ezt circa 2000 nő üzi. A legrendezettebb viszonyu a a kosárfonás, a melynek már Berettyóújfaluban szövetezte is van, azért ez dominál az összes iparágak felett. Nem lesz azért korántsem érdemtelen a többit is erős kezekbe venni és akkor ha a Bmke kitartván, ernyedetlenül vezeti ezt az ügyet a háziipar szépvirágzásnak indulhat.

UJDONSÁGOK.

* **Katonai gyakorlatok a szőlők között.** Évenként megismétlődik a panasz, hogy a katonaság a hegyen nem kiméli a magántulajdont, hanem gyakorlatok alkalmával összejázzák a szőlők területeit s károkat okoznak. A gardák nem jelentik be rendszerint az okozott kárt, mert több utána járásba kerülne, mint ami kárt megtérítenének. Id. Márkus János hegybíró tegnap jelentést tett a polgármesterhez, amelyben bejelenti, hogy a katonaság gyakran kivonul a hegyre, sőt a szőlők között is; a távjelzési csapatok pedig a szőlőkben a magasabb fekvésű helyeket használják fel gyakorlatok céljaira. A napokban a Kornstein-féle szőlőben egy 101. ezredbeli tiszt lóháton ment fel a szőlők között a hegytetőre. Most már elérkezett a szőlőérés ideje, amikor még több kárt tehetnek a szőlők között a katonák. A hegybíró kéri a polgármestert, hogy irjon át a katonai parancsnoksághoz ezen vizsás állapotok betiltása iránt.

* **A főispán hivatalos helyisége a városházán.** Mikor Nagyvárad városa székházat építette, még nem volt a városnak külön főispánja s így a főispán hivatalos helyisége a vármegyeházán volt. Így csak két szobáról gondoskodtak, hogy gyűlések és fogadtatások alkalmával legyen helyisége a városházán a főispánnak. Külön főispán kinevezése folytán azonban szükséges, hogy a főispán titkáranak is legyen helyisége, ezért átalakítások szükségesek a városházán. Az átalakítások 1402 koronába kerülnek. A főispáni helyiség mostani butorzatát a titkár helyiségében használják fel. A főispáni helyiség új butorzatára 4030 korona szükséges. Ezekre a kiadásokra azonban fedezet nincs s ezért a tanács a közgyűléstől póthitelt kér, amelyet a mult évi maradványból fedeznek.

* **Hornig Károly báró hetven éves.** Holnap, aug. 10-én tölti be Hornig Károly báró, Veszprém püspöke hetvenedik évét. Nagy idő, amelyet Hornig püspök lankadatlan munkássággal töltött el. Mint esztergomi főegyházmegyei áldozópap lett teológiai tanár, majd egyetemi tanár, a központi papnevelő-intézet igazgatója s esztergomi kanonok. 1888. ápr. 18-án nevezetelt ki Veszprém püspökévé, a kinek tudvalevőleg a magyar közjog értelmében az a joga van, hogy koronázáskor ő koronázza meg a királynét, vállára tevén Szent István koroná-

ját. Hornig püspök tehát Isten kegyelméből huszonkét éve kormányozza egyházmegyéjét. Féltekenyen örködik a templomok, hivek és iskolák javain s ahol csak szükségét látja, részesévé teszi jövedelmeinek élvezésében. Iskolákat, templomokat épít; hajlékokat a tudománynak, a hitéletnek s ezek mellett nagy gondnal csüng hiveinek, papjainak és tanítóinak anyagi javán. Most renováltatja az ősrégi veszprémi székesegyházat. Az ősz főpapot hetvenedik születésnapján az egész katolikus Magyarország őszinte szerencsekívánatai keresik fel.

*** Árlejtés a hadapródiskolában.** A m. kir. nagyváradai honvéd hadapródiskola étkezéskezelője szeptember hó 2-ára zárt ajánlati versenytárgyalást tűz ki, a jövő iskolában szükséges élelmiszerek biztosítása iránt. Ajánlatok teendők husra, kenyérré, lisztre, tejre, továbbá fűszer- és fűszerekre. Az iskola étkezéskezelőjénél beszerezhető ürlapokra szerkesztett ajánlatok kellőleg felszerelve (felbélyegezve és 5 százalék bánatpénznek külön borítékban való csatolása mellett), a tárgyalásra kitűzött nap délelőtti 9 órájáig adhatók be. Oly ajánlattevők, kik eddig az iskolával üzleti összeköttetésben nem állottak, vagyoni és erkölcsi állapotukat is kötelesek igazolni. Bővebb felvilágosítások az étkezéskezelőnél bármikor megtekinthetők s a »Szállítási feltételek« című füzetben található, melynek rendelkezései az ajánlat benyújtása után az illető ajánlattevőre azonnal kötelezők.

*** Nimródok napja.** A törvény értelmében augusztus elsején kezdődött meg a vadászati szezon, a mely február 15-ig tart. Aug. elsején karavánszerűleg vonultak ki puskáink Szent Hubert tiszteletére s még inkább saját kedvtelésüknek áldozni. A tavalyi enyhe tél folytán a vad állomány hatalmasan megszapordott, különösen sok a nyul és a fogoly. Az ural vadászok ennek dacára lehetőleg kímélik és óvják a nyulakat a téli körvadászatokra.

*** A csütörtöki közgyűlés előkészítése.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága csütörtökön tartja augusztus havi rendes közgyűlését. A polgármesteri jelentésben bejelenti a polgármesterhelyettes a törvényhatóságnak, hogy a miniszter jóváhagyta a Pece szabályozás munkálatának kiadását s azt Rosenberg Izó vállalkozó már meg is kezdte; a Köröspartfal építését szintén megkezdték Iuce és társa vállalkozók; az új városi vízműtelep megkezdte működését s bekapcsoltatott a régi vízműhálózatba; megkezdtek az üzemet a Szacsavay utcán és bányasori villamosvasut vonalon. Bejelenti ez utóbbival kapcsolatosan a polgármester az új villamos vonalak tarifáját és megállóhelyeit, hogy ezeknek elfogadása fellett határozzon a közgyűlés. Előterjesztést tesz a tanács a csendőriszkolában kátrin és borbély műhely építése iránt. A városi levéltár selejtezésére nézve azon javaslatot terjeszti elő a tanács, hogy a levéltárnok díját a selejtezésért, utólag, a végzett munkárányában állapítsák meg. A köztisztaság fokozása céljából javaslatot tesz a tanács a köztisztasági felügyelők számának újabb hárommal leendő szaporítása iránt. — A városi vízvezetési szerelőtelep és a 3 vámház építésére megfelelő ajánlat nem érkezett be, miért is javasolja a tanács, hogy az árlejtést semmisítse meg a közgyűlés s ezeket az épületeket a városi vállalkozóval házilag készíttesse el. De csak nem a télen?

*** Vizsgálat a nyomtatványszállítás-ügyében.** A Nagyvárad város részére szükséges nyomtatványok szállításánál állítólag elkövetett visszaélések vizsgálatára kiküldött bi-

zottság tegnap ismét ülést tartott. Mivel szakértő közbejöttét elkerülhetetlennek tartják s helybeli konkurrens vállalkozók felkérését nem tartják megfelelőnek, azt kéri a tanácsból, hogy a város vagy az államnyomdából, vagy az egyetemi nyomdából, Budapestről hívjon meg szakértőt.

*** Magyar győzelem.** Fiumében néha napján három-négy nemzetiségbeli matrózok is összejönnek, barátkoznak és vitéz Háy János történeteket mesélnek egymásnak a tengeri életről. Akad tengerész, aki csak úgy köpi a lehetetlen históriákat és úgy adja elő azokat, mintha csakugyan őéig élte volna mindazt, amit elmond. Mikor idegenekből áll a hallgató közönség, akkor még csak hagyján, mert nem kell nagyon szabadon eresztetni a színes fantáziát, de ha tengerészek ülnek a körben, akkor már a renomé miatt is ki kell mutatni a virtust. Egy matróz-társaság került össze egyik kocsmában. Az angol, német, francia már elmondta a maga élményét és az olaszra került a sor. Az uszóképességről folyt a vita és ki ki a maga nemzetiségének akarta a dicsőséget elnyerni:

— Mindez semmi — szolt lekiessinylőleg a talián, — egyizben a mi hajónk Malagából indult ki. Nagy vihar kerekedett. Már kezdetben láttunk egy pontot a hajó mögött, de eszünkbe se jutott, hogy az ember. Csak mikor az óriási utat már megtettük, Velencében bámultuk ezt a bámulatos tengerészt, aki a hajónk után uszott

Mindenki esodálkozva nézett az olaszra, hogy övé lesz a dicsőség, mert ő mondott legnagyobbat. Ekkor azonban a magyar tengerész merészet gondolt és nagyot,

— Es te láttad azt a tengerészt uszni? — kérdezte az olasztól.

— Persze, hogy láttam — felelt ez meggyőződéssel.

— Nohát akkor rám ismerhetsz, mert én voltam! — vágta ki a magyar.

*** Fellebbezés a homoktéglagyár ügyében.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a nagyváradai hegyen telepengedélyt adott egy homoktéglagyár felállítására és pedig a tüdővész ellen védekező egyesület hegyi üdülőhelye közelében. A téglagyár felállítása folytán a tüdővészszak szanatoriuma azon veszélynek van kitéve, hogy a téglagyár pora és füstje veszélyezteti a telep fennállását, holott a tüdővész ellen védekező egyesület saját tulajdonánál megvásárolta a területet, sőt épített is már. De a környék szőlőtulajdonosaira sem valami kedvező a téglagyár szomszédsága, miért is úgy a tüdővész ellen védekező egyesület, mint a szomszédok, fellebbezést adtak be a téglagyár telep engedélyezése ellen.

*** Strasser Alfréd magyar állampolgár.** Strasser Alfréd, durgazdag bécsi nagyiparos és gyáros, Wertheimstein Alfréd lovag veje, letette a magyar állampolgári eskut, s ezzel a magyar állam polgárai közé lépett.

*** A Pece szennyvizet.** Mint ismeretes, a Pece beoltozását már megkezdtek a Vitéz-utca alsó részén s a munkálatokkal onnan haladnak a Pece folyásán fölfelé. Dacára azonban a többszöri felhívásnak s a több esetben kirótt büntetésnek, azt tapasztalta a rendőrség, hogy a Pece partján levő házakból nemcsak a szennyvizet, hanem még a fekáliákat is a Pecébe vezetik. A rendőrkapitányi hivatal ennél fogva ismételt felhívja a Pece partján levő házak tulajdonosait, hogy a szennyvizeknek és fekáliáknak patakba való bevezetésétől annál is inkább tartózkodjanak, mert a rendőrkapitányi hivatal a tilalom betartását szigoruan ellenőrzeti s amennyiben a munkálatok tartama alatt szennyvizet, vagy fekáliák patakba vezetettének, az illető háztulajdonosokat legsúlyosabb büntetéssel fogja sújtani. Figyelmezteti a rendőrség

aíra is a háztulajdonosokat, hogy a patak beoltozása alkalmával a bevezető csatornák mindegyikét be fogja tölteni,

*** A kereskedelemügyi miniszterhez** Jencs Vilmos budai gyógyszerész és Koritsánszky Ottó szakiró, a »Gyógyszerészeti Hetilap« szerkesztője külön-külön kérelmet adtak be, amelyben méltánytalannak és igazságtalannak tartják azt, hogy az acidum acetylo-salicylicumot, melyet mindenki aspirin néven ismer, csak azért, mert szőjegy-védelemben részesül, hét-nyolcszoros áron kénytelen a közönség megvásárolni. Erre való tekintettel kéri az Aspirin szó védjegyének eltörlését. A beadványok szerzői kéri szakértőként Kossutányi Tamást, az orsz. vegyikísérleti állomás vezetőjét, Bókay Árpádot, az orsz. közegészségügyi tanács tagját és Felletár Emilt kihallgatni. A kereskedelemügyi miniszter a beadvány fölött még nem döntött, valószínűleg előbb a szakértőket hallgatja meg.

*** Itélet a szökött huszárok ügyében.** Egyik esti lap tudósítójának tegnap alkalma volt a debreceni Vilmos huszárezred egyik magasrangú tisztjével beszélni, aki közölte az itélet részleteit, melyet a nyíregyházi huszárok ügyében hoztak. E szerint a szökött katonákat egynek kivételével egy heii elzárással sújtották. A kivétel egy katonát ért, aki értelmi szerzője volt a szökésnek. Őt a bíróság egy hónapi elzárásra ítélte. A hadbírósg kellőképen mérlegelte az enyhítő körülményeket, amelyek számba jöhetnek. Az itéletet még nem közölték a huszárokkal, akiket különben elszállítottak Debrecenből. Az iratok a kassai hadtestparancsnoksághoz tétettek át s ha onnan visszaérkeznek, közlik a huszárokkal.

*** Késelés az éjszakában.** Gonda Zsigmond bércocsi-tulajdonos és Lupán Pál szobainas vasárnap este a Kert-utcán összeszólialkoztak, aminek az lett a vége, hogy Gonda Zsigmond Lupánt zsebkésével kétszer oldalba szúrta. Lupánt 20 napon tul gyógyuló sérülésével beszállították a biharmegyei közkörházba, Gonda ellen pedig a rendőrség az eljárást folyamatba tette.

*** Éjjeli szórakozás.** Szabó Károly kocsis vasárnap éjjel részeg állapotban azzal mulatott, hogy a Kolozsvári utcán az ablakokat kővel beverte. A csörömpölésre a rendőrszem figyelmes lett s az ittas embert előállította a rendőrkapitányi hivatalhoz, ahol lezárták s ellene az eljárást folyamatba tették.

*** Vasárnapi muri vége.** György János favágó vasárnap délután a Pál-utcán részeg állapotban garázdálkodott és Klein Jánosné fűszerkereskedésének ablakát beverte. Mire a Bunyitai-ligetből e rendőrszem a helyszínre sietett. György János már haza ment és ott meg feleségét és házi gazdáját akarta megkéselni. A rendőrszámolat a garázda embert előállította a rendőrkapitányi hivatalhoz, ahol lezárták s ellene az eljárást folyamatba tették.

x A Lloyd kávéház kényelmes nyári helyiségében augusztus hó 8., 9., 10. és 11-én a következő pompás mozgófényképek lesznek bemutatva: 1. Trieszt. 2. Markotányos nő. 3. Spreenwald. 4. Börharisnya az indián lovag. 5. Crichs Rihárd az angol komikus. 6. Budapesti rendőrség. 7. Jövő század regénye. 8. Neki bevált zongorista. Belépti díj nincs. Kezdet este 9 órakor. Kitéző italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri Hartstein és Örlei kávéházi tulajdonosok.

*** Borsalino, Pichler és angol kalap** nyári ujdonságok REICHARD ARUHÁ-ZABA megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 40

x **Olvassa el kérem!** Ha érdeklí, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű Wolframméggőt és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki *nem akar* nagy világitást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolframméggő* 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

Legelősből és legmeghibízhatóbb be- vásárlási forrás megnyitott. Uj áruház! Uj áruház! Radó és Kertész női divat és menyasszonyi kellengyék áruhaza. Kossuth-u. 2. sz. Telefon 10-12.
--

CZAPFALVI JÓZSEF mázoló, épület és butorfestő Nagyvárád, Nagy Sándor-utca 11 szám. Helyi és vidéki telefon szám: 1001.
Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítik.
Tisztelettel 358 Czapfalvi József.

Uj üzlet! Uj üzlet! GÁL FERENCZ diszmű, játék és sport áruhaza a legtisztább hangu gramofonok és lemezek gyári raktára Nagyvárád, Rákóczi-ut Bazar épület. Uj üzlet! Uj üzlet!

SZINHÁZ.

Uj műsor a Pannoniában. Kiválóan érdekes új műsorral szolgál ma a Pannonia kávéház mozija. Több művészileg színezett felvételt kerül színre, amelyek hatása ilyformán sokkal intenzívebb, mint a szürke mozgó képek. Ilyen gyönyörű felvétel a »Halász és a szellem« meséje, majd a »Holland gyermekek« és végül a »Vadászkürt«. Jellemző a »Parvenü« című darab is. A japán tűzoltókat munkájuk közben vonultatja fel a mozi. A humoros felvételek közül a »Fekete veszedelem« és a »Lopás ükre« igen sikerültek.

Törvény a párbaj ellen.

Ezt is Ausztriában csinálják.

Jó lenne tanulni a szomszédtól.

Büntetik a párbajt másutt is, nálunk is. De tudjuk, hogy a párbajvétség büntetése Magyarországon inkább dekórumnak, mint megbélyegzésnek számít, s még a büntetés végrehajtása is csak amolyan »uri börtön«-nel történik. Az osztrák kormányjavaslat véget vet Ausztriában is a párbajok könnyűvérű felfogásának, ámbátor odaát eddig is szigorúbban kezelték a bíróságok a lovagias ügyeket.

Az új büntető törvényjavaslat ugyanis a párbajvétséget és a vele járó egyéb tényeket nemcsak fogsággal, hanem börtönnel és pénzbürséggel is sújtja, ami a magyar terminológia szerint azt jelenti, hogy bizonyos esetekben a párbajt büntetettnek minősíti. A büntetések mértéke a következő:

1. *Párbajra való kihívás:* egy héttől egy évig terjedhető fogság vagy börtön és tízezer koronáig terjedhető pénzbürség.
2. *Kihívás elfogadása:* a büntetés ugyanaz, mint a kihívásnál, csak kisebb fokozatban alkalmaztatik.
3. *Párbaj:* a büntetés mérve azon veszély szerint fokozatosan van megállapítva, amely a párbajjal együtt járt. A javaslat három fokozatot különböztet meg:
 - a) *közönséges párbaj* fogság, vagy börtön négy héttől két évig,
 - b) *párbaj harc képtelenségig* fogság, vagy börtön négy héttől három évig,
 - c) *halálos párbaj* (még ha a felételekből nem is tűnik ki világosan, vagy kitűnik, bár halál nem is következett be) börtön hat hónaptól öt évig.

A szabadságvesztés mellett mindegyik esetben huszezer koronáig terjedhető pénzbürség is kireható.

4. A párbajra való izgatás fogalmát is büntetendő cselekményeknek minősíti az új törvény s érti alatta azt a vétséget, »hogy ha valaki megvetéssel fenyeget valakit, hogy ezáltal öt mással való párbajra bírja.« Ez az izgatás enyhébb alakja. A szigorubb alakja a következő:

Aki valaki iránt megvetést tanusít, mert az egy másikat nem hitt ki párbajra, vagy más részéről ilyen kihívást el nem fogadott, vagy kihívás után a párbajtól elállott, az büntetendő cselekményt követ el, egy héttől egy évig terjedhető fogsággal vagy börtönnel és tízezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtható.

5. Magánál a párbajnál is megállapítja az új törvényterv a felbujtó és bűnsegéd fogalmát, akik a párbajt megelőző lovagias tárgyalásban résztvevő megbízottak és a párbajnál közreműködő segédek. Ezeknek a büntetése azonos a párbajra való izgatás büntetésével.

E rendelkezéseknek, míhelyt törvényerőre fognak emelkedni, kétségkívül nagy hasuk lesz az osztrák társadalomra. De mind közül kiemelkedik az a hatása, amelyet az ugynevezett becsületbírósi párbajkényszert vagy diszkvalifikálást teljesen meg fogja szüntetni és lehetetlenné teszi, hogy két lovagias vagy lovagiatlan férfi valakiről írásban adhassa, hogy lovagias elégtételadásra képtelen. Mert aki mindezek közül akármelyiket cselekszi, a párbajra való izgatás vagy felbujtás vétségét követi el.

Szíves tudomására hozzuk, hogy Nagyvárádon (Nagy Sándor-utca 2. szám alatt) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő amerikai férfi szabó üzletet nyitottunk. Amennyiben alkalmunk volt az első amerikai szabású akadémián nyert kintitétőklevelet megnyerni a modern szabászat minden legújabb vívmányaiból. Pontos kiszolgálásért kezeskedik. Szíves pártfogását kérve tisztelettel:

HÁBER ÉS TÁRSA,
amerikai férfisabók
Nagyvárád.

MULATSÁG.

A vasutasok a Püspökfürdőben. A nagyvárad vasutasok pompás táncestélyt tartottak tegnapelőtt a Püspökfürdőben, amely kitűnően összeállított programmból álló hangversenynyel volt egybekötve. A hangversenyen részt vett a budapesti vasutas dalárda is, amely szép dalokat adott elő. Volt azonkívül magánének, szavalat, kuplé és zeneszám. A talp alá valót a kitűnő fűrdőzenekar szolgáltatta. Diéára a hűvös időnek, óriási közönség vett részt a szép mulatságon, mely a reggel négy órakor induló különvonatig feszületen jó kedvvel mulatott. A mulatság kitűnő sikereiben nagy része volt Kernács János fűrdőbélőnek, aki mindent elkövetett, hogy vendégei jól találják magukat s a pompás ételek és italok dicséretére váltak Kernács János bélőnek. A mulatságon résztvettek névsora a következő:

Asszonyok: Gerő Béláné, Cseke Sándorné, Beke Gáborné, Tóth Mihályné, Kiss Istvánné (Sarkad), Miklósi Jánosné (Rieny), Bica Istvánné, Pap Lászlóné, öz. Reichel Adolfiné, Rónai Györgyné, Krupinszki Antalné, Gál Imréné, Borus Lászlóné, Gyeticza Antalné, Lénárt Andrásné, Horváth Mihályné, Nagy Béláné, Pap Jánosné, Gorny Józsefné, Deézsy Gyuláné, Rónai Árpádné, Várad Ignácné, Hidy Józsefné, Zöldi Mihályné, öz. Nánási Áronné, öz. Audlauff Jánosné, Szűcs Sándorné, Bathai Gyuláné, Kozmári Jánosné, Nehéz Károlyné, Szoták Györgyné, Kertész Gézáné, Ujvárosi Józsefné, öz. Kovács Imréné, Marjalaki Benőné, Balázs Jánosné, Zsiga Miklósné, Szigeti Vilmosné, Gál Jakabné (Nyárló).

Leányok: Várad Stefli, Rónai Emuska, Gerő nővérek, Gerdt Mariska, Pap nővérek, Sárdi Valéria, Hesz Irénke, Nánási nővérek, Lakatos Mariska, Tóth nővérek, Jakab Vilma, Kiss Irma, Miklósi Ninuska Rieny, Biezan Pirooska, Fekete Paula, Bajor Ionka, Reichel Irma, Bua Mariska, Blakits Mariska, Kertész Micaike, Nagy Gizella, Hidy Emmuska, Szűcs Erzsike, Keppeli Mariska, Bottai Mária, Kozmári Mária, Cseke Teruska, Nehéz nővérek, Teku Margit, Szoták Margitka, Ujvári Erzsike, Kovács Margit, Gyarmathi Juliska, Kutsera Erzsike, Tomes Irén, Zsiga nővérek, Baumeiszter Kornélia.

Nyitvamos gimnáziumi tanulókat

évi teljes ellátásra, korrepetícióra s most esetleg javító vizsgálatra is elfogad tanhatóságilag ajánlott, nős, r. k. nevelőtanár. Valláserkölesős nevelés. Jó modor. Magyar-, német-, francia nyelv.

Mostani címe: Váralja W. A. Nagyvárád, Erzsébet-liget, 3. szám.

TÁVIRATOR.

Öngyilkos állomásfőnök.

Magyaróvár, aug. 8. Erdős állomásfőnök a bécsi gyorsvonat elé vetette magát. A kerekek szétronsolták a fejét. Erdős családi viszály miatt lett öngyilkos.

Forradalom Persiában.

Teheran, aug. 8. A város ostromállapotban van. Az összes tereket rendőrség és csendőrség szállta meg. A bach-

tiárok megszállották a parlamentet. A fideiek Bookitir khán vezérlete alatt koncentrálnak.

Elpusztult gőzmalom.

Teplitz, aug. 8. Thurnban tegnap tűz pusztította el a Meister-cég hatalmas gőzmalomát. A tűz átkapott a szomszédos raktárakra. Temérdek felhalmozott gabona égett el. A szében tüzet fogtak a majorság gazdasági épületei is. A kár milliókra megy.

NYILTTÉR.

BUTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u.7.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,

hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kítűnő italokat

és izletes ételeket
olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjával
és barátaival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETISZÁLL-
loda, vendéglő és kávéház bérleje.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, augusz. 6.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre — — —	9 48
Rozs októberre — — —	7 10
Zab októberre — — —	7 22
Tengeri júliusra — — —	5 90

Irányzat: Lebonyolít, lanyba.

Értéktőzsde.

Magyar hitel — — —	861.—
Osztrák hitel — — —	669.75
4%-os koronajáradék — — —	91.85
Államvasut — — —	740.—
Jelzálogbank — — —	493.—
Leszámitoló bank — — —	573.—
Hazai Bank — — —	317.—
Kereskedelmi részv. — — —	751.—
Rimamurányi — — —	694.—
Salgótarjáni — — —	637.—
Közuti vasut — — —	747.—
Városi villamos — — —	384.—

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —

(Folytatás.)

86

A szeméhez szorítá azt és e férfi olyan jó színész volt, annyira beleélte magát szerepébe, hogy egy könnye kiesett, mely mint az olvasztott ón égetett. A végső fájdalom, nem kevésbé mint a végső veszély, teljes nyugalomba kény szeríti az idegeket.

Egy reszketés nem árulta el, hogy a nő megsértve érzi magát, csak fogása lett szorosabb a férfi ujjá körül, mialatt ezt sugá:

— Az oné vagyok. Tegyen velem amit akar, csak bocsássa be a világosságot és vigyen el innen!

Montarbas az ablaktáblához ugrott s pár másodperc alatt kinyitá azt, bebocsátva a lemenő nap sugarait a szobába.

Aztán megfordult, hogy jutalmát átölleje és megállt legyökerezve, tátott szájjal bámulva, szigoron — mintha kővé vált volna.

A Wolverine állt az üres pamlag előtt, egyenesen a szemébe nézve s oly kacajban tört ki, melyet rettenetes volt hallani.

Montarbasnak különös lángesze volt az intriguákra. A gyakorlat könnyüése vagy a vele született készség volt e, mely őt oly gyakran kisegíté az efféle furcsa helyzetből? Mondják, hogy ha egy macskát ledobnak a második emeletről, a talpára fog esni. Ilyen volt a gróf is a nőkkel való viszonytárgaiban, soha nem lehetett őt valamivel megcsipni, sem rossz világosságban feltűtteni.

Viszhangozá a Wolverine nevetését, oly hangon, mely ámbár erősebb volt, félakkora távolságra sem ért volna el.

— Ez pompás egy tréfa, édesem — mondá — csak hogy szerencsétlenségre ezt ketten is játszhatják. Megismertem őt mindjárt, Leonie és elhatároztam, hogy olyan leckét adok magának, hogy elmegy a kedve jövőre féltékenykedni

A nő könnyekre fakadt, heves hysterikus, de mégis nagy könnyebbülést adó könnyekre.

— Nem ismertl — zokogá. — Azt hitte, hogy Rózsikával van. Őa őt szereti, tudja, hogy

ő szereti, annyira, mint a mennyire gyűlöl engem! Őn gazember, alávaló, gyáva. Igen, gyáva, Montarbas Arnold gróf, mert a hálátlanság a gyávaságnak legaljasabb neme. Ha azt hiszi, hogy én törődöm magával, nagyon csalatkozik. En végeztem önnel. Nem fogok többé önhöz szólni, se látni, még csak a nevét hallani sem akarom ez órától fogva. Majd denunciólom őnt a nép előtt, majd bevádolom a titkos bizottság előtt; a fűrészporba fog hullni a feje s szívéát fogja járni a hóhér kése. És — és — én gyűlölöm őnt, Arnold. Többé nem leszek soha odahaza magánkl!

A fenyegetés tetőpontja gyenge, de asszonyias volt.

Montarbas az ilyenféle viszályokba nagyon is gyakran be volt keverve, hogy pontosan tudja, hol és mikor kell hallgatnia.

Mint egy ügyes halász elég tért engedett hajának, hogy kitárazssa s megadja magát.

Leonie megszártá szemét, lélegzetet vett, s ujra kezdé:

— Nem én helyeztem oda, a hol van?

Nem halmoztam el jótéteményekkel? Nem menttem meg a haláltól, egyszer, kétszer, s ha csak tudná, százszor is! Ki rántotta ki az utcai tömegből, mikor a csöcselék úgy kitaposta volna a lelkét, mint egy patkányt a csatornában? Leonie. Ki irányozta De Vaucourt kardjának hegyét föl a levegőbe, mikor az egyenesen az őn szívébe volt célozva? Leonie! Ki zálogosítá el életét az őn becületéért ismét és ismét a Jakobinusoknál, mikor fölzudultak az ellen, hogy egy aristokratát megtűrjenek maguk között a tanácsban és a közbiztonság kedvéért őnt egyszerűen láb aól eltenni akarták? Hát Leonie! Mindig Leonie. Még Coupe tete is figyelmeztetett, hogy meggondolatlanul beszéltem, két életet veszélyeztetve egynek a megmentéseért. De mindennek vége lesz most.

Menjen a maga útján és engedjen engem a magamén menni. Én szerettem őnt valaha. Arnold! Képzeld, hogy mennyire szerettem, mikor én, a ki a Wolverine vagyok az egész

külvilágnak, képes vagyok itt állni és érzelmeimről beszélni, mint egy szolgáló a szapulója mellett. Jól van. Utoljára történt. Mindennek van határa és utólszor mondom uram, hogy nem fogom többé szeretni sohal!

A gróf csak olyan érdeklődéssel és kíváncsisággal nézett a Wolverine arcába, mint az orvos, a ki a beteg nyelvét megnézi vagy ütérét megtapogatja. A derült időnek még semmi megbizható jelét nem láthatta.

A vihar farka még hátra volt, s a hajók sok mondják, hogy ez gyakran a legerősebb és legkeményebb szélrohamot hozza. Ezért tehát megelégedett azzal, hogy félhangon ezt mondogatta:

— Ne higgye, ha nem akarja! Azért az igaz marad, ha még úgy nem akar is egy nő arra hallgatni.

— Hazug! kiáltá a nő. Hogy mer őn igazról beszélni? Őn, aki ajkáig hazugságba van temetve. Csak folytassa. Engem mulattat, meghallgatni, hogy mit nem fog őn kigondolni. Csend! Nem akarok egy szót se hallani abból, amit mondani fog!

A gróf a vállát vontá és békén maradt, majd ha a nő kibeszélte magát, — gondolá, elég idő lesz védelmét felhozni.

— Én oly sokat adtam önnel — folytatá a nő — magamat, hirnemeimet, jövőmet. Eh! ez semmi. Önnel adtam illuzióimat, jobb természetemet, honszerelmemet, fajom ujjáteremtését. Mindezt önért áldoztam föl, mert hittem önből. És most mi maradt nekem? Nem azt bánom, hogy szívemig sebzett; egy seb be fog gyógyulni; vagy hogy őn a porba tiportá büszkeségemet: saját kezemmel felemelhetem azt ezen izgalmas időkben, magasabb talapzatra helyezhetem azt, mint aminőt őn valaha képes leendett a számomra teremtenil De benső lényemet, az én második és jobb természetemet semmisíté őn meg.

(Folyt. köv.)

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal ujjonnan berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
≡ készítettnek. ≡

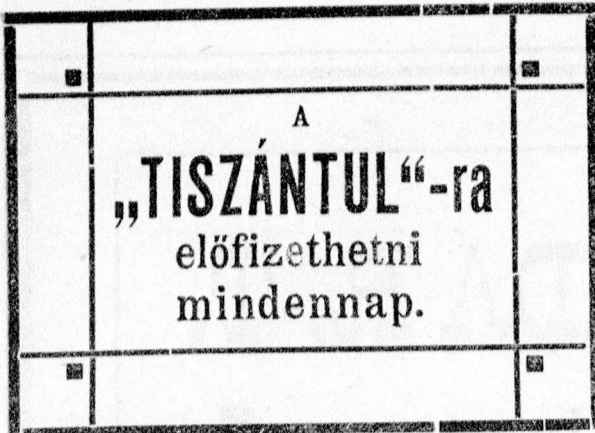
Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL”
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
a „Tiszántul“-ban közöltetnek.

Alapítottott:
1894.

Gubacs-eladás.

A nagyvárad-i lat. szert. föld. Káptalan tulajdonát képező: bagaméri, mipepécsi, szalacsi, hegyközujlaki és kisjenei, alpári, kiskér—nagykér, rontó—szenteleki, ábriházi, sályi—székelyteleki, fülöpháza—peeri—bikácsi, méhesi, kisdombrovczai, és végül a karaszó—urszádi erdők ez évi

gubacstermése zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen eladás alá bocsájtatik.

Az árverés az eladó uradalom központi hivatalában Nagyváradon, Sal Ferencz-u. 4—804. szám alatt a folyó év augusztus 19-ik napján d. e. 10 órakor fog megkezdődni, mely határidőig a netaláni zárt ajánlatok az eladási feltételek egy példányával és legalább 10 százaléknyi bánatpénzzel felszerelten alulirothoz okvetlenül beadandók. Az eladási feltételek minden árverelőre nézve egyformán kötelezők s aluliroth által kívánatra megküldetnek.

Kelt Nagyváradon, 1910. augusztus hó 4-én.

Török László, s. k.

káptalani erdőmester.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa *darabja 3.60 kor.* 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindeanemű *izzólámpa különlegességek*, fényképező-lámpák ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

villamos világítás

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

TÁTRAI ÉS TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Moskovits Farkas és Tsa cipő- és csizmagyár

részvénytársaság Nagyvárad.

I. Flóok:

Gyár-épület, Kossuth-utca 5. sz.

II. Flóok:

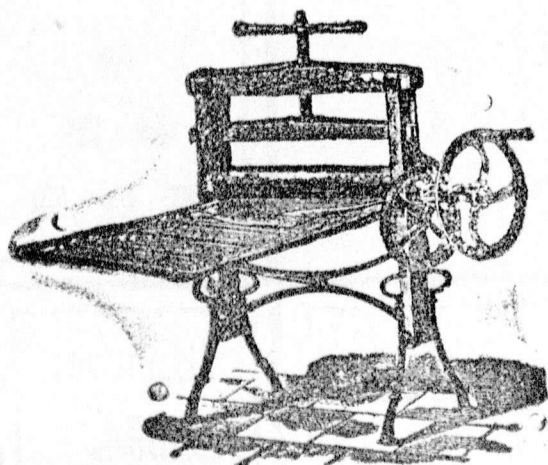
Rákóczi-ut, Bazár-épület.

Ajánlja helybeli gyártmányait a legjobb anyagból és legszebb kivitelben szabott gyári
:: árak mellett. ::

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Kézi hajtású „Jégkészítő-gép“

állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.

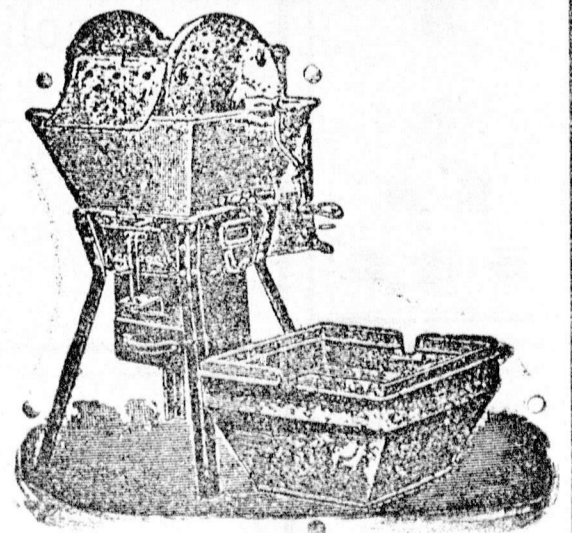

Jégszekrények legújabb szerkezettel.

FAGYLALT-GÉPEK.
Kerti vasbutorok.
GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

45

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyváradon.